

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Кафедра державно-правових дисциплін та адміністративного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
 prof. Соболь Є.Ю.
«29» серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 10 (НФП 2.1.1.7) АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА АДМІНІСТРАТИВНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність/напрям _____ **262 Правоохранна діяльність** _____
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)
освітня програма _____ **Правоохранна діяльність** _____
(назва)
Факультет _____ **історії та права** _____
(назва факультету)
Форма навчання _____ **денна, заочна** _____
(денна, заочна)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма з курсу «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні» для студентів за спеціальністю **262 Правоохоронна діяльність.**

Розробник: Соболь Є.Ю., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Робочу програму схвалено на засіданні **кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права**

Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від “29” серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри _____ (проф. Соболь Є.Ю.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність/напрям, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денно форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань – 26 Цивільна безпека	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)	Спеціальність/напрям: 262 Правоохоронна діяльність	Рік підготовки 1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр 2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Rівень вищої освіти: магістр	Лекції 18 год.	6 год.
		Практичні, семінарські 16 год.	2 год.
		Лабораторні год.	год.
		Самостійна робота 86 год.	112 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: екзамен	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни „Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні” полягає у вивчені основних положень національного законодавства в галузі адміністративного права та виокремленні і аналізу основних проблем, що виникли на терені реформування адміністративного права та впровадженні ключових положень адміністративної реформи.

Завдання курсу:

- сформувати у студентів базові знання відносно історичного становлення адміністративного права як науки, сучасних тенденціях його розвитку в Україні та зарубіжних країнах;
- дати студентам всебічні і ґрунтовні знання щодо нормативно-правового забезпечення проведення в Україні адміністративної реформи, її змісту, мети та проблем реалізації основних положень;
- навчити студентів самостійно аналізувати та робити висновки щодо умов, порядку застосування суперечностей адміністративного законодавства, вирішенні юридичних колізій і подоланні прогалин у адміністративному праві;
- сформувати у студентів теоретичні знання відносно оновлених поглядів науковців на основні галузі, підгалузі та інститути адміністративного права, необхідність розуміння як сучасного стану адміністративно-правової теорії та адміністративного законодавства, так і тенденцій та напрямків їх подальшого реформування;
- вироблення основних точок зору відносно впровадження людиноцентристського підходу у відносинах держави й особи;
- сформувати у студентів навички правильного використання в практичній діяльності методів публічного адміністрування;
- привити навички юридично грамотного складання проектів актів публічного адміністрування та приймати управлінські та інші рішення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі фахові компетентності:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі правоохоронної діяльності під час практичної діяльності під час практичної діяльності з охорони прав і свобод людини в діяльності суб'єктів публічної адміністрації або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів правоохоронної діяльності, системного аналізу та прогнозування, оптимізації та прийняття управлінських рішень, проведення досліджень та/або здійснення інновацій у сфері правоохоронної діяльності;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність приймати управлінські й обґрутовані рішення в складних і непередбачуваних умовах;
- здатність самостійно здобувати знання, використовуючи різні джерела інформації в діяльності суб'єктів публічної адміністрації під час підтримання

публічного порядку, профілактики правопорушень, застосуванні заходів адміністративного примусу;

- уміння застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці;
- здатність брати участь у розробленні та кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в діяльності суб'єктів публічної адміністрації, застосовувати адміністративно-правові норми, розуміти правовий характер і значення адміністративних актів, створювати й оформлювати різні види адміністративних актів в різних сферах правоохоронної діяльності;
- систематизувати впроваджені заходи адміністративної реформи в Україні;
- здатність забезпечувати законність та правопорядок в діяльності суб'єктів публічної адміністрації;
- здатність виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, вживати заходи для їх усунення;
- здатність давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації;
- здатність кваліфіковано здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності;
- спроможність взаємодіяти з представниками інших органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, громадськістю з питань правоохоронної діяльності.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:

- володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення занять з актуальних проблем адміністративної реформи та адміністративного права;
- знати та розуміти процеси координації в діяльності суб'єктів публічної адміністрації, проходження державної служби;
- узагальнювати практичні результати роботи і пропонувати нові рішення, аргументовано їх пояснювати в частині реалізації положень адміністративної реформи та застосуванні адміністративних актів;
- аналізувати умови і причини вчинення адміністративних правопорушень;
- вміти забезпечувати законність та правопорядок в діяльності публічної служби;
- використовувати знання та вміння для надання кваліфікованих юридичних висновків й консультацій у напрямі впровадження адміністративної реформи та інших реформених змін у сфері публічного управління;
- здійснювати наукові дослідження в галузі правоохоронної діяльності.
- вміти кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти в сфері публічного управління;
- - аналізувати, оптимізувати й застосовувати сучасні інформаційні технології під час рішення професійних (наукових) завдань у сфері публічного управління.

3. Тематичний план навчальної дисципліни

МОДУЛЬ І. ЗАГАЛЬНІ РИСИ ТА ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

ТЕМА 1. Історія адміністративного права

Співвідношення управління і права. Управління, як соціальне явище. Дефініція «управління» та «право». Філософія права. Римське право (*jus civile*) як джерело адміністративного права. Верховенство права. Право на службі у громади. Рецепція римського публічного права. Історія адміністративного права: камeralістика; поліцейське право.

Формування адміністративного права у Східній Європі. Адміністративно-правова думка та адміністративне законодавство у найдавніші часи. Адміністративне право у Київській Русі. Витоки адміністративного права давньої Болгарії. Адміністративне право у Великому князівстві Литовському та Речі Посполитій. Адміністративне право козацької доби.

Нове розуміння адміністративного права. Науковий доробок радянських адміністративістів. Розуміння адміністративного права радянськими вченими. Кодифікація адміністративно-правових норм. Кодифікація адміністративного законодавства в СРСР у 1920-х рр. Кодифікація адміністративного законодавства в СРСР у 1930-1960-х рр. Кодифікація адміністративного законодавства в СРСР у 1980-х рр. Генеза адміністративно-правової думки в незалежній Україні. Формування української школи адміністративного права. Людиоцентристський підхід в адміністративно-правовій науці.

ТЕМА 2. Концепція адміністративно-правової реформи – основа розвитку публічного права України

Роль Конституції у здійсненні адміністративної реформи. Адміністративне право: оновлення поглядів на його роль і зміст у сучасній державі та доктринальні аспекти реформування. Проблеми діяльності державного апарату та реалізації функцій державного управління. Передумови для проведення адміністративно-правової реформи 1991 – 1998 рр. Рецепція радянського права. Адміністративно-правова реформа у 1998 – 2010 рр. Історія створення Концепції адміністративної реформи від 22 липня 1998 року. Основні передумови реформування державної влади. Наукове забезпечення проекту Концепції адміністративної реформи. Результати проведення адміністративної реформи: проблеми сьогодення. Свобода і відповідальність у державному управлінні. Раціоналізація та ефективність державного управління на сучасному етапі. Удосконалення стилю державного управління.

ТЕМА 3. Правове забезпечення адміністративно-правової реформи

Організаційне забезпечення адміністративної реформи: механізм і шляхи удосконалення. Кадрове забезпечення проведення адміністративної реформи. Діяльність спеціальних органів виконавчої влади з питань проведення адміністративної реформи. Концепція адміністративної реформи – основний документ реформування державного управління. Характеристика та юридичний аналіз проектів нормативно-правових актів з питань адміністративної реформи.

Захист прав і свобод громадян при проведенні адміністративної реформи. Проблеми введення адміністративної юстиції.

МОДУЛЬ II. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА. ОСНОВНІ ТЕОРИЇ ТА НАУКОВІ РОЗРОБКИ З ПРОБЛЕМ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ТЕМА 4. Актуальні питання адміністративної діяльності публічних органів влади

Публічно-правові відносини: поняття, сутність, мета. Адміністративна діяльність органів публічної адміністрації. Співвідношення понять «управлінської діяльності», «адміністративної діяльності», «адміністративно-правового регулювання діяльності». Структура моделі публічно-правових відносин. Контроль та облік як основа забезпечення правопорядку. Єдиний реєстр фізичних осіб. Реєстр землі та нерухомості. Реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Особливості діяльності Державної реєстраційної служби. Громадський контроль як одна з функцій управління.

ТЕМА 5. Актуальні питання реформування державної служби в Україні

Публічна служба: поняття, сутність, система. Державна служба – особливий інститут сучасної держави. Реформування державної служби як передумова розбудови демократичної держави та засіб підвищення її ефективності. Види та моделі державної служби: цивільна, мілітаризована та муніципальна. Співвідношення термінів „посадова особа” та „службова особа” за законодавством України. Правове забезпечення реформування інституту державної служби. Види державних службовців та їх правовий статус. Правові питання проходження державної служби. Юридична відповідальність державних службовців. Особливості правої регламентації державної служби в органах місцевого самоврядування.

ТЕМА 6. Актуальні проблеми надання адміністративних послуг

Дефініція «адміністративні послуги». Різниця між поняттям «адміністративні послуги» та іншими суміжними категоріями. Ознаки адміністративних послуг. Особливості здійснення державних та муніципальних (комунальних) послуг. Класифікація та стандарти надання адміністративних послуг. Критерії якості адміністративних послуг. Адміністративні послуги у сфері економіки. Адміністративні послуги у сфері освіти. Адміністративні послуги у сфері охорони здоров'я. Адміністративні послуги у сфері оборони та безпеки України.

ТЕМА 7. Реформування адміністративно територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні

Основні етапи трансформації територіального устрою та системи місцевого самоврядування. Адміністративно-територіальний і функціональний аспекти реформування організації територіального устрою. Нове в розумінні сутності місцевого самоврядування. Проблемні питання правої регламентації діяльності територіальної громади. Реформування законодавства про вибори в органи

місцевого самоврядування. Служба в органах місцевого самоврядування: теоретико-практичні питання. Проблеми реалізація концепції. Результати реформи адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування. Наслідки впровадження реформи АТУ та МС.

ТЕМА 8. Актуальні питання адміністративного судочинства

Адміністративна юстиція. Юрисдикція адміністративних судів. Стадії адміністративного судочинства. Розгляд справи в суді першої інстанції. Розгляд адміністративної справи в апеляційному порядку. Розгляд адміністративної справи в касаційному порядку. Перегляд адміністративної справи Верховним Судом України. Провадження за нововиявленими обставинами. Особливості реформування судової системи України.

МОДУЛЬ III. ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРАВА. ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРАВА.

ТЕМА 9. Актуальні проблеми адміністративної відповідальності

Теорія відповідальності посадової особи. Наукові підходи до визначення юридичної відповідальності та її видів в сфері державного управління. Особливості юридичної відповідальності посадових осіб: адміністративна, дисциплінарна, кримінальна. Нормативно-правове регулювання адміністративних проступків. Законодавство про відповідальність в сфері державної служби. Міжнародно-правовий досвід протидії проступкам. Підвищення відповідальності посадових осіб в контексті адміністративної реформи. Адміністративні делікти. Розмежування адміністративних деліктів на злочини та проступки. Антикорупційне законодавство, як основа боротьби із правопорушеннями в сфері державного управління.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів/модулів і тем	Кількість годин											
	Усого	денна форма					заочна форма					
		у тому числі					у тому числі					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ I. ЗАГАЛЬНІ РИСИ ТА ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА												
Тема 1. Витоки адміністративного права	13	2	2	-	-	9	11	-	-	-	-	11
Тема 2. Концепція	13	2	2	-	-	9	17	2	-	-	-	15

адміністративно-правової реформи – основа розвитку публічного права України													
Тема 3. Правове забезпечення адміністративно-правової реформи	13	2	2	-	-	9	14	-	-	-	-	-	14
Разом за Модулем 1	39	6	6	-	-	27	41	2	-	-	-	-	40
МОДУЛЬ II. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА. ОСНОВНІ ТЕОРИЇ ТА НАУКОВІ РОЗРОБКИ З ПРОБЛЕМ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ													
Тема 4. Актуальні питання адміністративної діяльності публічних органів влади	13	2	2	-	-	9	12	-	-	-	-	-	12
Тема 5. Актуальні питання реформування державної служби в Україні	13	2	2	-	-	9	16	2	2	-	-	-	12
Тема 6. Актуальні проблеми надання адміністративних послуг	13	2	2	-	-	9	12	-	-	-	-	-	12
Тема 7. Стан і перспективи реформування територіального устрою та місцевого самоврядування	13	2	2	-	-	9	13	1	-	-	-	-	12
Тема 8. Актуальні питання адміністративного судочинства	16	2	2	-	-	12	13	1	-	-	-	-	12
Разом за Модулем 2	68	10	10	-	-	48	66	4	2	-	-	-	60
МОДУЛЬ III. ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРАВА. ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ПРАВА.													
Тема 9. Адміністративна деліктологія	13	2	-	-	-	11	12	-	-	-	-	-	12
Разом за Модулем 3	7	2	-	-	-	5	12	-	-	-	-	-	12
Усього годин	120	18	16	-	-	86	120	6	2	-	-	-	112
ІНДЗ													
ІНДЗ													
Усього годин			-		-					-	-	-	

5. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Витоки адміністративного права	2	-
2	Концепція адміністративно-правової реформи – основа розвитку публічного права України	2	-
3	Правове забезпечення адміністративно-правової реформи	2	-
4	Актуальні питання адміністративної діяльності публічних органів влади	2	-
5	Актуальні питання реформування державної служби в Україні	4	2
6	Актуальні проблеми надання адміністративних послуг	4	-
7	Стан і перспективи реформування територіального устрою та місцевого самоврядування	2	-
8	Актуальні питання адміністративного судочинства	2	-
9	Адміністративна деліктологія	-	-
	Всього	16	2

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Витоки адміністративного права	9	11
2	Адміністративне право: сучасний стан та перспективи розвитку	9	15
3	Проблеми визначення суб'єктів адміністративного права	9	14
4	Загальні засади адміністративної реформи	9	12
5	Правові засоби забезпечення адміністративної реформи	9	12
6	Адміністративно-правові режими: теорія та проблеми законодавчого забезпечення	9	12
7	Організація державної служби: стан і перспективи розвитку	9	12
8	Стан і перспективи реформування територіального устрою та місцевого самоврядування	12	12
9	Адміністративна деліктологія	11	12
	Всього	86	112

8. Індивідуальні завдання Не передбачено

9. Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні»:

навчальні заняття, самостійна робота студентів, робота в науковій бібліотеці ЦДПУ імені В. Винниченка та мережі Інтернет, контрольні заходи.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція;
- семінарське заняття;
- консультація;
- екзамен.

У процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні» застосовуються наступні методи навчання:

За типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу, дослідницький, аналітичний, індуктивний, дедуктивний

За основними етапами процесу: формування знань, формування умінь і навичок, застосування знань, узагальнення, закріплення, перевірка.

За системним підходом: стимуловання та мотивація, контроль та самоконтроль.

За джерелами знань: словесні (розвідка, пояснення, лекція) і наочні (демонстрація, ілюстрація).

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, метод проблемного викладання.

10. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-балльною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

10.1. ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль - це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять чи за бажанням підвищити попереднє оцінювання) та активності студента на занятті.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз джерельної та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- самостійне опрацювання тем;
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Критеріями оцінки є:

усні відповіді:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- емоційність та переконаність;
- використання основної та додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;

виконання письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за виступ з питань певної теми модуля на *семінарському занятті - 3 бали:*

• **3 б.** ставиться, коли студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, бачить міжпредметні зв'язки, наводить аргументи, робить посилання на літературу. Обов'язковим є ознайомлення з додатковою літературою, її опрацювання і використання під час розкриття питання. Студент робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує.

• **2.5 б.** ставиться, коли студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, коментарем теоретичного матеріалу. Не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей.

• **2 б.** ставиться студентові, який засвоїв матеріал на рівні переказування, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок.

• **1.5 б.** одержує студент, який невпевнено переказує матеріал, не завжди вправно ілюструючи його. Під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок.

• **1 б.** одержує студент, який має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті, може сказати два-три речення по суті питання, назвати деякі правові документи.

До 6-ти балів студент може отримати за виконані завдання **самостійної роботи** з тем модуля, з урахуванням якості, повноти виконання завдання.

До 3-х балів ставиться студентові, який робить вдалі доповнення протягом семінарських занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань;

До 2-х балів ставиться студентові, який підготував значний за обсягом та змістом конспект до семінарських занять з певної теми модуля;

1 бал одержує студент, який старанно працював упродовж заняття, виконував вправи, залучався до колективних обговорень тощо.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль **0 балів**.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі - роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій, були учасниками олімпіад, конкурсів тощо можуть нараховуватися додаткові бали: **до 5 балів**.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав **поточних оцінок**, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

10.2. ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративної реформи в Україні» передбачена така форма семестрового контролю як екзамен, який проводиться у кінці семестру.

Першим етапом семестрового контролю є визначення підсумкової семестрової модульної оцінки як суми підсумкових модульних оцінок, отриманих за результатами засвоєння всіх модулів.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного, модульного контролю (максимум 60 балів), яка сумується до кількості балів, які отримав студент на екзамені (максимум 40 балів).

Усім студентам, які повністю виконали навчальний план і позитивно атестовані з цієї дисципліни за КМСОНП (набрали не менше 60 % від 100 балів), сумарний результат семестрового контролю в балах та оцінка за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ECTS заноситься у Відомість обліку успішності (форма № Н-5.03), Індивідуальний навчальний план студента (форма № Н-2.02), Залікову книжку студента (форма № Н-2.03). Заповнена та оформленна відомість обліку успішності повертається у деканат у визначений термін особисто викладачем.

У випадку отримання менше 60 балів (FX в ECTS) за результатами семестрового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академзаборгованості.

11. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Екзамен	Сума
Модуль 1				Модуль 2				Модуль 3						
Теми 1-3	КР 1	Сам. робота	Підсумкова 1	Теми 4-8	КР 2	Сам. робота	Підсумкова 2	Теми 9	КР 2	Сам. робота	Підсумкова 3			
9	5	6	20	15	5	6	26	3	5	6	14	40	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Адміністративний кодекс УРСР від 12 жовтня 1927 року // Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1927. – №63–65.
2. Водний кодекс України // ВВР України.— 1995.— №24.— Ст. 189 (із змін, на 26.12.02).
3. Господарський процесуальний кодекс України // ВВР України. — 1992. — № 6. — Ст. 56 (із змін, на 07.03.02).
4. Декларація "Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні" від 15 грудня 1992р. // ВВР України.— 1993. — №16. —Ст. 166.

5. Житловий кодекс Української РСР // ВВР України. — 1983. — № 28. — Ст. 574 (із змін, на 02.03.2000).
6. Закон про боротьбу з корупцією L-6.1 від 01 серп. 2018 р. URL: <http://legisquebec.gouv.qc.ca/fr/pdf/cs/L-6.1.pdf>
7. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я" від 19 листопада 1992 р. // ВВР України. — 1993. — С 19.
8. Закон України "Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місця позбавлення волі" від 1 грудня 1994 р. // ВВР України. — 1994. — № 52. — Ст. 455.
9. Закон України "Про Антимонопольний комітет України" від 26 листопада 1993 р. // ВВР України. — 1993. — № 50. — Ст. 472.
10. Закон України "Про біженців" від 21 червня 2001 р. // ВВР України. — 2001. — № 47. — Ст. 250.
11. Закон України "Про громадські об'єднання" від 22 березня 2012 року № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2013. — № 1. — Ст. 1.
12. Закон України "Про державний кордон України" від 4 листопада 1991 р. // ВВР України. — 1992. — № 2. — Ст. 5.
13. Закон України "Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні" від 26 січня 1993 р. // ВВР України. — 1993. — № 13. — Ст. 110.
14. Закон України "Про державну службу" від 10 грудня 2015 року № 889-VIII // Відомості Верховної Ради. — 2016. — № 4. — Ст. 43.
15. Закон України "Про державну статистику" від 17 вересня 1992 р. // ВВР України. — 1992. — № 43. — Ст. 608.
16. Закон України "Про державну таємницю" від 21 січня 1994 р. // ВВР України. — 1994. — № 16. — Ст. 93.
17. Закон України "Про дипломатичну службу" від 20 вересня 2001 р. // ВВР України. — 2002. — № 5. — С 29.
18. Закон України "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон" від 13 жовтня 1992 р. // ВВР України. — 1992. — № 50. — Ст. 676.
19. Закон України "Про Збройні Сили України" від 6 грудня 1991 р. // ВВР України. — 1992. — № 9. — Ст. 108.
20. Закон України "Про звернення громадян" від 2 жовтня 1996 р. // ВВР України. — 1996. — № 47. — Ст. 256.
21. Закон України "Про інформацію" від 2 жовтня 1992 р. // ВВР України. — 1992. — № 48. — Ст. 650.
22. Закон України "Про міжнародні договори України" від 22 грудня 1993 р. // ВВР України. — 1994. — № 10. — Ст. 45.
23. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21 травня 1997 р. // ВВР України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
24. Закон України "Про національні меншини в Україні" від 25 червня 1992 р. // ВВР України. — 1992. — № 36. — Ст. 529.
25. Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність" // ВВР України. — 1992. — № 22. — Ст. 303.

26. Закон України "Про перелік міністерств та інші центральні органи державного управління Української РСР" від 13 травня 1991 р. // ВВР України. — 1991. — № 26. — Ст. 290.
27. Закон України "Про політичні партії в Україні" від 5 квітня 2001 р. // ВВР України. — 2001 — № 25. — С 118.
28. Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану" від 16 березня 2000 р. // ВВР України. — 2000. — № 23. — Ст. 176.
29. Закон України "Про правовий статус іноземців" від 4 лютого 1994 р. // ВВР України. — 1994. — № 23. — Ст. 161.
30. Закон України "Про прикордонні війська України" від 4 листопада 1991 р. // ВВР України. — 1992. — № 2. — Ст. 7.
31. Закон України "Про Рахункову палату" від 11.07.96 № 315/96-ВР // ВВР України. — 1996. — № 43. — Ст. 212.
32. Закон України "Про свободу совісті та релігійні організації" від 23 квітня 1991 р. // ВВР України. — 1991. — № 25. — Ст. 283.
33. Закон України "Про службу в органах місцевого самоврядування" від 7 червня 2001 р. // ВВР України. — 2001. — № 33. — С 175.
34. Закон України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" від 23 грудня 1997 р. // ВВР України. — 1998. — № 20. — Ст. 99.
35. Земельний кодекс України // ВВР України. — 2002. — № 3-4. — Ст. 27 (із змін, на 20.12.01).
36. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV // Відомості Верховної Ради. — 2005 — № 35–36, 37. — Ст. 446.
37. Кодекс законів про працю України // ВВР України. — 1971. — Дод. до № 50. — Ст. 375 (із змін, на 06.02.03).
38. Кодекс торговельного мореплавства України // ВВР України. — 1995. — № 47. — Ст. 349 (із змін, на 21.10.97).
39. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1984. — додаток до № 51. — Ст. 1122 (з наступними змінами та доповненнями).
40. Кодекс України про надра // ВВР України. — 1994. — № 36. — Ст. 340 (із змін, на 26.12.02).
41. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // ВВР України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
42. Лісовий кодекс України // ВВР України. — 1992. — № 6. — Ст. 56 (із змін, на 07.03.02).
43. Митний кодекс України // ВВР України. — 2002. — № 38-39. — Ст. 288.
44. Повітряний кодекс України // ВВР України. — 1993. — № 25. — Ст. 274 (із змін, на 15.12.99).
45. Про Антикорупційну стратегію на 2018 - 2020 роки : проект Закону України від 26 квіт. 2018 р. № 8324. ЛІГА – ЗАКОН : [сайт]. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6F800I.html
46. Про Вищий антикорупційний суд України : Закон України від 7 черв. 2018 р. № 2447-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 24. Ст. 212.

47. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12 лист. 2015 р. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19/ed20151112>

48. Про Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України : указ Президента України від 12 берез. 1996 р. № 79/96. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179/96>.

49. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовт. 2014 р. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/ed20141014>

50. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 – 2017 роки : Закон України від 14 жовт. 2014 р. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18/ed20141014>

51. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування : наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05 серп. 2016 р. № 158. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>

52. Про затвердження Порядку здійснення заходів, пов'язаних з утворенням, реорганізацією або ліквідацією міністерств, інших центральних органів виконавчої влади : постан. Кабінету Міністрів України від 20 верес. 2011 р. № 1074. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-2011-%D0%BF>

53. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21.

54. Про Кабінет Міністрів України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. // Відомості Верховної Ради. — 2014. — № 13. — Ст. 222.

55. Про Національну поліцію від 02 липня 2015 року № 580-VIII // Відомості Верховної Ради. — 2015. — № 40-41. — Ст. 379.

56. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16 верес. 2014 р. № 1678-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 40. Ст. 2021.

57. Про судоустрій і статус суддів від 2 червня 2016 року № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради. — 2016, — № 31 — Ст. 545.

58. Про центральні органи виконавчої влади від 17 березня 2011 року № 3166-VI. // Відомості Верховної Ради України. — 2011, — № 38, — ст. 385

59. Проект Концепції реформування публічної адміністрації в Україні. 2005. 40 с. URL: http://pravo.org.ua/files/administr/Koncept_PRA_23%2012%2005.pdf

60. Сімейний кодекс України // ВВР України. — 2002. — № 21-22. — Ст. 135 (із змін, на 26.12.02).

61. Стратегія сталого розвитку «Україна 2020» : указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015. Верховна Рада України : [сайт]. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

62. Указ Президента України "Про зміни в системі центральних органів виконавчої влади" від 15 грудня 1999 р. № 1573/99.

63. Указ Президента України "Про систему центральних органів виконавчої влади" від 15 грудня 1999 р. № 1572/99.

Основна

64. Адміністративна деліктологія: сучасна модель відповідальності посадових осіб органів публічної влади : навч.посібник / С.В. Петков, Н.О. Армаш, Є.Ю. Соболь. – К. : КНТ, – 2015. – 153 с.

65. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ : навчальний посібник / за заг. ред. Є. М. Моісеєва / В. І. Олефір, С. Ф. Константінов, М. В. Лошицький та ін. – К. : Вид-во ТОВ, 2010. – 428 с.

66. Адміністративна діяльність органів публічної влади: сучасний стан та перспективи розвитку. Навч.посібник / С.В. Петков., Н.О. Армаш, Є.Ю. Соболь. – К. : КНТ, – 2015. – 207 с.

67. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / автор-упоряд. В. П. Тимошук. – К. : Факт, 2003. – 496 с.

68. Адміністративне право : підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін. ; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Х. : Право, 2010. – 624 с.

69. Адміністративне право України : Академічний курс : підручник : у 2 т. / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Юридична думка, 2004. – Т. 1. Загальна частина. – 584 с.

70. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 544 с.

71. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : у двох томах : Том 1. Загальна частина / Ред. колегія : В. Б. Авер'янов та ін. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. – 592 с.

72. Адміністративне право України. Загальна частина : Академічний курс : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. – Х. : Золота миля, 2013. – 840 с.

73. Адміністративне право: актуальні питання та інноваційні ідеї: навч.посібник / С.В. Петков., Н.О. Армаш, Є.Ю. Соболь. – К. : КНТ, – 2015. – 148 с.

74. Адміністративний кодекс УРСР від 12 жовтня 1927 року // Збірник узаконень та розпоряджень робітничо-селянського уряду України. – 1927. – №63–65.

75. Адміністративно-деліктне законодавство: зарубіжний досвід та пропозиції реформування в Україні / автор упорядник. О.А. Банчук. — К. : Книги для бізнесу, 2007. — 912 с.

76. Битяк Ю.П. Державна служба в Україні : організаційно–правові засади : монографія / Ю.П. Битяк. – Х. : Право, 2005. – 304 с.

77. Виконавча влада і адміністративне право : наукове видання / за заг. ред. В. Б. Авер'янов. – К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.
78. Демократичні засади державного управління та адміністративне право : монографія / Кол. авт. : Ю. С. Шемшученко, В. Б. Авер'янов, О. Ф. Андрійко та ін. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2010. – 496 с.
79. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. / Т. О. Коломоєць. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 576 с.
80. Колпаков В. Кодекс України про адміністративні правопорушення : пошук нової парадигми / В. Колпаков // Право України. – 2004. – №7. – С. 85–89.
81. Курс адміністративного права України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух, В. Д. Сущенко та ін. / за ред. В. В. Коваленко. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 808 с.
82. Лук'янець Д. М. Адміністративно-деліктні відносини в Україні : теорія та практика правового регулювання : [монографія] / Д. М. Лук'янець. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2006. – 367 с.
83. Настюк В.Я. Адміністративно-правові режими в Україні : монографія / Настюк В. Я., Бєлевцева В. В. — Х. : Право, 2009. — 128 с.
84. Петков С. В. Теорія адміністративного права : навч. посіб / С. В. Петков. – К. : КНТ, 2014. – 304 с.
85. Петков С.В. Адміністративно-правова реформа в Україні : практикум / С. В. Петков. – Запоріжжя : Вид-во КПУ, 2010. – 225 с.
86. Публічна служба. Зарубіжний досвід та пропозиції для України / за заг. ред. Тимошука В.П., Школика А.М. – К. : Конус-Ю, 2007. – 735 с.
87. Публічне адміністрування в Україні / заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової : навч. посіб. – Х. : Магістр, 2011. – 306 с.
88. Реформа публічної адміністрації в Україні : Проекти концепції та законів / упоряд: І. Коліушко, В. Тимошук. – К. : Центр політико-правових реформ, 2005. – 192 с.
89. Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи / наук. кер. В. В. Цветков. – К. : Оріяни, 1998. – 364 с.
90. Рябченко О. П. Держава і економіка: адміністративно-правові аспекти взаємовідносин : монографія / за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків : Вид-во Ун-ту внутр. справ, 1999. – 304 с.
91. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навч. посіб. – вид. 3-те, перероб. та доп. / С. Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2011. – 624 с.
92. Школик А. М. Порівняльне адміністративне право : навч. посіб. / А. М. Школик. – Л. : ЗУКЦ, 2007. – 308 с.
- Додаткова**
93. Авер'янов В. Б. Людиноцентристська ідеологія як основа реформування українського адміністративного права в умовах інтеграційного процесу / В. Б. Авер'янов // Держава та регіони. Серія Право. – 2010. – Вип. 2. – С. 87–92.
94. Авер'янов В. Б. Нагальні завдання формування української доктрини адміністративного права : євроінтеграційний аспект / В. Б. Авер'янов, А. А. Пухтецька // Вибори та демократія. – 2007. – № 3 (13)/2007. – С. 6–15.

95. Авер'янов В. Б. Нове ставлення до прав людини – мета реформування українського адміністративного права / В. Б. Авер'янов // Юридична Україна. – 2005. – № 5. – С. 31–35.
96. Авер'янов В. Б. Предмет регулювання адміністративного права та його «публічно-сервісна» складова / В. Б. Авер'янов // Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / [за заг. ред. В. Б. Авер'янова]. – К. : Юстініан, 2007. – 228 с.
97. Авер'янов В. Б. Принцип верховенства права у сфері виконавчої влади : питання теорії та практика реалізації / В. Б. Авер'янов // Право України. – 2010. – № 3. – С. 72–79.
98. Авер'янов В. Б. Реформування українського адміністративного права : ґрунтовний привід для теоретичної дискусії / В. Б. Авер'янов // Право України. – 2003. – № 5. – С. 117–122.
99. Административное право зарубежных стран : учебн. пособ. / под ред. А. Н. Козырина, М. А. Штатиной. – М. : Спарк, 2003. – 464 с.
100. Адміністративна (поліцейська) діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : підручник; за заг. ред. Є.М. Моісеєва, Ю.І. Римаренка, В.І. Олефіра. – К. : КНТ, 2008. – 816 с.
101. Андрійко О.Ф. Організаційно-правові проблеми державного контролю у сфері виконавчої влади : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук : спец. 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»/ О.Ф. Андрійко. — К., 1999. — 38 с.
102. Армаш Н. О. Державні політичні діячі : становлення та перспективи їх адміністративно-правового статусу : монографія / Н. О. Армаш. – Запоріжжя : КПУ, 2012. – 316 с.
103. Державне управління : європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В. Б. Авер'янов, В. А. Дерець, А. М. Школик та ін. – К. : Юстініан, 2007. – 288 с.
104. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
105. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
106. Децентралізація публічної влади : досвід європейських країн та перспективи України / [О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик та ін.] ; Центр політико-правових реформ. – К., Москаленко О. М., 2012. – 212 с.
107. Додін Є.В. Удосконалення законодавства про адміністративну відповідальність юридичних осіб / Є.В. Додін // Концепція розвитку законодавства України : матеріали науково-практичної конференції. – К. : Ін-т законодавства Верховної Ради України. — 1996. – С. 114–115.
108. Кодекс України про адміністративні правопорушення : науково-практичний коментар / Р. А. Калюжний, А. Т. Комзюк, О. О. Погрібний та ін. ; – 2-ге вид. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 655 с.
109. Кодексу України про адміністративні правопорушення станом на 2 квітня 2012 р. : Науково-практичний коментар / Н. П. Бортник, К. І. Бєляков,

С. В. Пєтков, О. І. Остапенко, В. О. Шамрай [та ін.]. – К. : Центр учебової літератури, 2012. – 1246 с.

110. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні : монографія / І. Б. Коліушко. – К. : Факт, 2002. – 260 с.

111. Мельник Р.С. Система вітчизняного адміністративного права та євроінтеграція України : до питання пошуку взаємозв'язку // Право України. 2010 – №8. – С. 116-122.

112. Менеджмент у державному управлінні : загальна частина: навчальний посібник / С.В. Пєтков, Р.С. Наливайко, Є.Ю. Соболь ; за заг. ред. В.П. Пєткова. – Дніпропетровськ : ДГУ, «Адверта», 2015. – 93 с.

113. Менеджмент у державному управлінні : особлива частина: навчальний посібник / С.В. Пєтков, Р.С. Наливайко, Є.Ю. Соболь ; за заг. ред. В.П. Пєткова. – Дніпропетровськ : ДГУ, «Адверта», 2015. – 216 с.

114. Міжнародне приватне право : підруч. / за ред. В. П. Жушмана, І. А. Шуміло. – Х. : Право, 2011. – 320 с.

115. Міжнародне публічне право : навч. посіб. / за заг. ред. В. Е. Теліпко. – К. : Центр учебової літератури, 2010. – 608 с.

Інформаційні ресурси

http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main	Сайт Верховної Ради України (законодавство)
http://pravoua.com.ua/	Сайт журналу «Право України»
http://www.ligazakon.ua/	Головний правовий портал України
http://www.nbuv.gov.ua/	Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського